

Q&A voor partnerschappen SO&P bij onderwijsregiovorming

Maart 2024

Algemeen

Waarom willen de ministers onderwijsregio's in het leven roepen?

Het vraagstuk dat de aanleiding vormt voor het werkplan van de ministers is de aanpak van het lerarentekort middels een duurzame samenwerking in de regio.

Waarop is de vorming van onderwijsregio's als mogelijke oplossing voor het lerarentekort gebaseerd?

- Het [werkplan 'Samen voor het beste onderwijs'](#), waarin de onderwijsregiovorming wordt voorgesteld, is gebaseerd op [het advies van Asscher \('Kinderen eerst'\)](#).
- Het advies van Asscher bouwt voort op een eerder advies van Merel van Vroonhoven, waarin het belang van regionale samenwerking als een van de belangrijkste conclusies/adviezen is benoemd.
- Er is (nog) geen nader onderzoek gedaan naar de effecten van onderwijsregiovorming ten aanzien van de vijf functies (werven, matchen, opleiden, begeleiden, professionaliseren) op het terugdringen van het lerarentekort.

Wanneer is het landelijk kader voor onderwijsregiovorming verschenen?

In maart 2023 is de notitie [Voorlopersaanpak voor regionale samenwerking](#) verschenen.

Hoe zijn de landelijke kaders bepaald? Hoe worden de achterbannen betrokken en welke rol spelen de partnerschappen SO&P hierin?

De volgende partijen zijn betrokken (geweest) bij het opstellen van de landelijke kaders: OCW, de vijf sectororganisaties en de vak- en beroepsorganisaties. Het Platform SO&P speelt hierin geen rol. Het is aan ieder van de organisaties hoe zij hun achterban hierin betrekken en welke rol de partnerschappen SO&P hierbij spelen.

Via welke kanalen wordt de informatie over de onderwijsregiovorming en het landelijke kader verspreid?

De informatie wordt via verschillende kanalen gedeeld. Er wordt gebruik gemaakt van bestaande ondersteuningsstructuren en informatiekkanalen, zoals het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren, het Ministerie van OCW, de sectorraden en de vak- en beroepsorganisaties. Ook de Realisatie Eenheid deelt informatie. Tot nu toe vooral naar de Voorlopersregio's en onderwijsregio's in oprichting toe.

Wat is de landelijke Programmaraad?

Eind 2023 is de landelijke Programmaraad ingericht waarin tenminste de landelijke vertegenwoordigers van de vak- en beroepsorganisaties en de vijf sectororganisaties vertegenwoordigd zijn. De Programmaraad ziet erop toe dat de afspraken die gemaakt zijn in het Bestuurlijk Overleg-Leraren effectief worden uitgevoerd. De Programmaraad geeft daarbij gevraagd en ongevraagd advies op de inhoud van de opdracht, de uitvoeringsstrategie en het realiseren van de beoogde resultaten. Daarbij houdt de Programmaraad het lange termijnperspectief voor ogen: een goed werkende (regionale) onderwijsarbeidsmarkt.

Wat is de Realisatie Eenheid?

OCW heeft een Realisatie Eenheid ingesteld (per 1 mei 2023 operationeel). Doel van deze eenheid is om de ontwikkeling in het onderwijsveld te ondersteunen, aan te jagen, kennis te delen en te monitoren. Hierin worden ook bestaande (ondersteunings)structuren en inzichten betrokken, zoals bijvoorbeeld het platform Samen Opleiden & Professionaliseren. OCW heeft Manon Koldewijn aangesteld als regisseur/programmadirecteur. Daarnaast bestaat de RE uit adviseurs die zijn aangetrokken binnen OCW alsook uit het onderwijsveld.

Wat is het opleidingsberaad?

Het opleidingsberaad leraren (eerder genoemd curriculumberaad) is begin 2024 ingericht. In het beraad worden wensen en behoeften van leraren en scholen voor het curriculum van lerarenopleidingen besproken, gewogen en van een advies voorzien. Daarnaast worden afspraken gemaakt over wat elke leraar moet kennen en kunnen aan het einde van de opleiding (startbekwaamheid) en wat juist later in het werk ontwikkeld moeten worden (vakbekwaamheid). Het werkveld – scholen en vak- en beroepsorganisaties – heeft hierin een actieve rol.

Wat gebeurt er met het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren?

Op dit moment wordt gesproken over hoe een landelijke ondersteuningsstructuur onderwijsregio's inclusief de partnerschappen eruit zou moeten zien. In 2024 zal hier meer duidelijkheid over komen en daarmee ook t.a.v. het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren.

Eigenaarschap en opgebouwde relaties

Welke partijen hebben een rol in de onderwijsregio?

Alle betrokken partijen bij onderwijsarbeidsmarktvoorstellen spelen een rol in de onderwijsregio's, dat zijn in ieder geval: schoolbesturen (po, vo, mbo, so), lerarenopleidingen, beroepsgroep.

Wat zijn de gedachten t.a.v. eigenaarschap van de onderwijsregio?

Hoe het eigenaarschap en de verantwoordelijkheden binnen de onderwijsregio onderling worden verdeeld en hoe de samenwerking wordt ingericht, met welke governance structuur, bepaalt de onderwijsregio zelf rekening houdend met de voorwaarden in de subsidieregeling onderwijsregio's.

Wat zijn de mogelijke consequenties van de onderwijsregiovorming voor de huidige partnerschappen SO&P?

Alle partnerschappen SO&P zullen gaan vallen onder een onderwijsregio of onderwijsregio's.

Onderwijsregiovorming | Afbakening, partners, intersectoraal

Wie hebben zich aangemeld als voorloper voor de ontwikkeling van een onderwijsregio?

Samenwerkende schoolbesturen, lerarenopleidingen en de beroepsgroep hebben zich kunnen aanmelden als [voorloper voor de ontwikkeling van een onderwijsregio](#). Zij nemen gezamenlijke verantwoordelijkheid in hun regionale onderwijsarbeidsmarkt. De ervaringen van de voorlopers geven input via een lerende aanpak voor de bredere totstandkoming van onderwijsregio's.

Tot 28 april 2023 konden samenwerkende schoolbesturen, lerarenopleidingen en de beroepsgroep zich aanmelden als voorloper voor de ontwikkeling tot Onderwijsregio. Uiteindelijk zijn er 27 van de 29 aanvragen toegekend en een paar maanden later zijn ook nog een tweetal onderwijsregio's vo als onderwijsregio in oprichting van start gegaan. De aanvragen zijn vaak bovensectoraal, maar soms ook specifiek voor po, vo of mbo. Ook zijn een aantal landelijke aanvragen ingediend. [Klik hier](#) voor meer informatie en een overzicht van de aanmeldingen waarvan dus 27 zijn toegekend.

Wie neemt het initiatief om betrokkenen in de regio bij elkaar te brengen ten behoeve van de onderwijsregiovorming?

Dit kan per regio verschillen. De Realisatie Eenheid voert wel gesprekken met bestuurders en lerarenopleidingen tot het vormen van onderwijsregio's.

Wat is een regio?

- In het [werkplan 'Samen voor het beste onderwijs'](#) is dit als volgt gedefinieerd: “De Onderwijsregio’s zijn geografische regio’s waarin de samenwerkingsverbanden RAP en SO&P worden geïntegreerd en samenwerking plaatsvindt met de educatieve allianties van lerarenopleidingen. In deze onderwijsregio’s worden afspraken gemaakt over de RATO.”
- De regio’s moeten nog worden gevormd. De partijen in de regio bepalen in overleg de afbakening van de regio.

Wat betekent de vorming van onderwijsregio’s voor partnerschappen SO&P die in meerdere regio’s werken?

Dit is onderdeel van de lerende aanpak om na te gaan hoe je als onderwijsregio’s gezamenlijk hier afspraken over kunt maken zowel inhoudelijk als financieel.

Wat betekent de vorming van onderwijsregio’s voor scholen en instellingen die een brede regio bedienen of landelijk opereren?

Lerarenopleidingen kunnen in meerdere onderwijsregio’s participeren. Financieel kan een school maar meedoen met één (landelijke) onderwijsregio.

Wat betekent de onderwijsregiovorming voor scholen die momenteel geen deel uitmaken van partnerschappen SO&P? Worden zij betrokken bij het samen opleiden en, zo ja, hoe krijgt dit vorm en wordt de kwaliteit geborgd?

In de (te vormen) onderwijsregio is dit onderwerp van gesprek.

Wat is een centrale dienst?

- Voor de onderwijsregio’s is een rechtspersoon nodig. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een centrale dienst of een penvoerder.
- Een centrale dienst kan worden ingericht als middel voor de gezamenlijke, bovenschoolse werving, opleiding en inzet van leerkrachten, daar waar de geconstateerde tekorten dat vragen. De onderwijsregio’s bepalen dit zelf.
- Aanpassing van wetgeving wordt voorbereid door OCW, zodat onder meer bij een centrale dienst ook lerarenopleidingen en mbo-instellingen zich aan kunnen sluiten. Hiermee wordt in een instrumentarium voorzien om gezamenlijk ook als rechtspersoon op de kunnen trekken in de regio, en op die manier voor bekostiging in aanmerking te komen en desgewenst als werkgever kan optreden.

Komt er een landelijk beroepsbeeld?

- In het werkplan 'Samen voor het beste onderwijs' is de volgende actie geformuleerd voor de periode januari tot en met juli 2023: "Ontwikkeling van een beroepsbeeld door vak- en beroepsorganisaties en het ontwikkelen van een landelijk raamplan voor alle lerarenopleidingen.". De planning uit het werkplan is bijgesteld en zal in de loop van 2024 gereed zijn.
- In het werkplan wordt tevens genoemd: "Landelijk vormen bekwaamheidseisen en het beroepsbeeld voor de leraar kaders voor de vormgeving van de lerarenopleidingen, net als de inhoud van de curricula van het po, vo en mbo."

Wat betekent het nieuwe landelijke beroepsbeeld voor de beroepsbeelden van de partnerschappen SO&P?

Dit is nog niet bekend.

Governance

Wordt er met de onderwijsregio's een extra (bestuurlijke) laag gecreëerd? Zo ja: hoe wordt voorkomen dat de onderwijsregio's leiden tot minder in plaats van meer efficiëntie en effectiviteit?

De besturen in de onderwijsregio's bepalen zelf de governance-structuur rekening houdend met de subsidieregeling Onderwijsregio's. Het is een eigen keuze om een extra (bestuurlijke) laag te creëren.

Wie is binnen de onderwijsregio verantwoordelijk voor de verdeling van de middelen?

Over de verdeling van de middelen worden binnen de onderwijsregio op bestuurlijk niveau afspraken gemaakt. Het beheer van de middelen kan bijvoorbeeld bij een penvoerder, bij verschillende bestuurders of centrale dienst worden belegd.

Hoe kunnen partnerschappen worden gepositioneerd in de onderwijsregio?

- De onderwijsregio's worden gevormd door een combinatie van de huidige RAP-regio's met de SO&P-regio's. Daarom nemen de partnerschappen SO&P een belangrijke positie in.
- De onderwijsregio's worden gevormd door de samenwerkende partijen. Zij bepalen gezamenlijk de positie van de partnerschappen in de onderwijsregio. Daarom is het belangrijk om als partnerschap in deze overleggen en besluitvorming vertegenwoordigd te zijn.
- Ter ondersteuning en om het gesprek te voeden over de positie, kwaliteit, organisatie en financiering van het Samen Opleiden en professionaliseren in de Onderwijsregio(-vorming) heeft het Platform een [aantal gesprekskaarten](#) ontwikkeld.

Hoe krijgt de relatie tussen de Realisatie Eenheid en de onderwijsregio vorm?

- Door OCW is een Realisatie Eenheid ingesteld. Hierin zijn ook bestaande (ondersteunings)structuren en inzichten betrokken, zoals bijvoorbeeld het platform Samen Opleiden & Professionaliseren.
- De Voorlopers-onderwijsregio's kunnen gebruik maken van een adviseur RE voor vragen rond governance en verdere uitvoeringsvragen. Zij monitoren ook de voortgang.

Financiën

Hoe worden de onderwijsregio's en de onderwijsregiovorming gefinancierd?

- Zie [Q&A rond de subsidieregeling Onderwijsregio's 2024](#). Voor de zomer 2025 wordt de subsidieregeling Onderwijsregio's 2025 gepubliceerd.
- In het werkplan 'Samen voor het beste onderwijs' en in de notitie Voorlopersaanpak voor regionale samenwerking wordt voorsnog het volgende beschreven: "Vanaf januari 2023 wordt gestart met het opstellen van een duurzaam financieringsinstrument voor de onderwijsregio vanaf januari 2024 en verder. Dit is een bundeling van in ieder geval de losse RAP- en SO&P-regelingen."
- Reeds gevormde onderwijsregio's maken vanaf 1 januari 2024 gebruik van de '[Subsidie voorlopers onderwijsregio](#)' en hebben via deze regeling middelen aangevraagd. RAP-regio's en SO&P-partnerschappen die geen voorloper zijn kunnen in 2024 gebruik blijven van maken van een regeling vergelijkbaar aan RAP/SO&P. Sommige besturen in een Voorlopers-onderwijsregio hebben ook hiervoor gekozen

Op basis waarvan wordt de omvang van de financiering per onderwijsregio bepaald in de nieuwe financieringssystematiek? Welke rol speelt SO&P (bijv. aantal studenten, aantal partnerschappen) in de toekenning van de middelen via de onderwijsregio's?

Zie de [regeling Onderwijsregio 2024](#).

Tot wanneer is de Regeling Tegemoetkoming Kosten (Aspirant) Opleidingsscholen van kracht?

Partnerschappen die op 1 januari 2024 nog niet toe waren aan onderwijsregiovorming, konden het Samen Opleiden in 2024 voortzetten met als voorwaarde dat in 2024 toegewerkt wordt naar Onderwijsregio's. Zoals het er nu naar uitziet zal in 2025 alleen nog een subsidieregeling zijn voor onderwijsregio's waar vanuit de partnerschappen dan gefinancierd worden.

Worden de middelen voor SO&P geormerkt voor het samen opleiden binnen de onderwijsregio's? Blijft de bekostiging gekoppeld aan het aantal opgeleide studenten in het voorgaande schooljaar?

De middelen per student zijn gehandhaafd in de subsidieregeling Onderwijsregio 2024. Dit geldt niet voor de gelden van 100.000 euro voor de vaste voet. Deze gelden maken deel uit van een totaalbudget. Zie verder subsidieregeling Onderwijsregio 2024 en de Q&A.

Wie is verantwoordelijk voor de opgave van studentaantallen en het voeren van de studentenadministratie?

Bij opgave via de subsidieregeling Onderwijsregio is dit de penvoerder van de Onderwijsregio.

Kwaliteit

Blijft het Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie van toepassing in de nieuwe situatie?

- In het werkplan wordt het volgende principe als uitgangspunt voor de vorming van de onderwijsregio's genoemd: "aansluiten bij het bestaande en de kwaliteit hiervan (zoals groei naar 100% studenten opleiden via SO&P)".
- In de [notitie Voorlopersaanpak voor regionale samenwerking](#) staat bij de voorwaarden van de voorlopers dat zijn een plan t.b.v. de 100%- ambitie (alle leraren in 2030 opgeleid in een partnerschap SO&P, conform het [Kwaliteitskader Samen Opleiden en Inductie](#)) moeten uitwerken.
- Ook in [de subsidieregeling Onderwijsregio's 2024](#) wordt aangegeven dat de groei naar 100% studenten opgeleid worden volgens het kwaliteitskader samen opleiden & inductie.

Blijft de landelijke ontwikkelingsgerichte peer review op basis van het kwaliteitskader van toepassing in de nieuwe situatie?

In het werkplan wordt het volgende principe als uitgangspunt voor de vorming van de onderwijsregio's genoemd: "aansluiten bij het bestaande en de kwaliteit hiervan (zoals groei naar 100% studenten opleiden via SO&P)". Wat dit precies betekent voor de landelijke ontwikkelingsgerichte peer review op basis van het kwaliteitskader is nog niet duidelijk.

Blijft de landelijke beoordelingsgerichte peer review op basis van het kwaliteitskader van toepassing in de nieuwe situatie?

In het werkplan wordt het volgende principe als uitgangspunt voor de vorming van de onderwijsregio's genoemd: "aansluiten bij het bestaande en de kwaliteit hiervan (zoals groei naar 100% studenten opleiden via SO&P)". In de subsidieregeling Onderwijsregio is de beoordelingsgerichte peer review van lichting 2020 opgenomen.

Worden de huidige aspirant partnerschappen nog beoordeeld conform de procedure beoordelingsgerichte peer review en het kwaliteitskader samen opleiden en inductie?

Dit geldt in ieder geval voor de aspirant partnerschappen die in 2023 en 2024 worden beoordeeld door DUS-i. Voor de andere aspirant partnerschappen is dit nog niet bekend.

Wat is de rol van de Realisatie Eenheid ten aanzien van de kwaliteitsborging van het samen opleiden vanaf januari 2024?

Dit is nog niet bekend.